

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 33269
Nom: Corrents actuals de la filosofia II
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació		Segon quadrimestre
1012 - Grau en Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau Filosofia	Història de la filosofia i corrents actuals de la filosofia	OBLIGATÒRIA
1012 - Grau en Filosofia	Història de la filosofia i corrents actuals de la filosofia	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

SOLER ALVAREZ FERNANDO

PEREZ RODRIGUEZ BERTA MARIA

TERUEL RUIZ PEDRO

RESUM

En la primera meitat del segle XX es van desenvolupar una sèrie de recepcions de Hegel, Marx i Freud que van donar lloc a diferents alternatives filosòfiques. Una d'aquestes va ser la teoria crítica de la societat. L'obra dels filòsofs socials de l'escola de Frankfurt: M. Horkheimer i Th. W. Adorno canalitza una nova lectura de les dues filosofies per afrontar els problemes de la crisi del s. XX. Des de la *Dialèctica de la Il·lustració* (1944) fins a la *Disputa del positivisme en la sociologia alemanya* (1969), l'alternativa de la teoria crítica va anar constituint un paradigma rellevant del segle XX.

La crisi de la cultura europea i la seua incapacitat per a configurar un horitzó de sentit més enllà de la racionalitat instrumental i tecnològica augmenta en la segona meitat del segle XX: la denúncia de Husserl es transforma ara en la pregunta d'Adorno: si és possible pensar després d'Auschwitz. El debat al voltant

de l'humanisme, la filosofia de l'existència, el problema de la tècnica o els orígens del totalitarisme va configurant una sèrie de preocupacions sobre el que ha passat en l'intent de fer els homes superflus més enllà fins i tot del seu control.

Hi ha una diversitat de propostes que es desenvolupen des dels anys 50 als 90 i que donaran lloc a alternatives filosòfiques com ara: l'hermenèutica (H.-G. Gadamer, P. Ricoeur), l'estructuralisme (C. Lévi-Strauss, J. Lacan, L. Althusser) i el postestructuralisme (R. Barthes, M. Foucault), la filosofia de la diferència (G. Deleuze, J. Derrida), les filosofies de l'alteritat (E. Levinas, J. Derrida, H. Arendt; J.-L. Nancy), el gir lingüístic de la teoria crítica (J. Habermas).

La crisi dels paradigmes clàssics va augmentant en l'última part del s. XX i començaments del s. XXI (des dels anys 90 a l'actualitat). La radicalització de la crisi del subjecte, de la metafísica, de la filosofia de la història, de l'ideal estètic, així com el problema de la identitat, del gènere etc. dona lloc a un ampli debat cultural i filosòfic al voltant de la mateixa modernitat filosòfica, posada en qüestió des de diferents perspectives que, encara que no congruents entre si, es proposen com a alternatives a la modernitat des de la postmodernitat. Modernitat-postmodernitat va ser un debat sobre el qual es van pronunciar pràcticament totes les alternatives filosòfiques (cf. J.-F. Lyotard, F. Jameson, G. Vattimo, P. Sloterdijk, S. iek[[U1](#)]).

Nous debats sobre la crisi cultural i política centren el començament del segle XXI: la democràcia en crisi, les guerres culturals, les polítiques de la identitat i el reconeixement, el feminisme de la igualtat i de la diferència, el problema de la justícia, el postcolonialisme, la globalització, l'impolític, amb diversitat de reflexions (Ch. Taylor, A. Honeth, L. Irigaray, M. Walzer, S. Benhabib, R. Rorty, N. Fraser, I. M. Young, E. Laclau, Ch. Mouffe, Z. Baumann, Byung-Chul Han, entre d'altres).

Els ítems recollits i la bibliografia proposada en cada apartat tenen un caràcter general orientatiu per a la docència dels diferents grups de l'assignatura, sense impedir als docents la possibilitat d'introduir una orientació pròpia en el desenvolupament del programa i en l'elecció concreta del material textual.

Els detalls sobre la tria concreta d'autors i autores i sobre l'itinerari teòric que es desplega cada any acadèmic es comuniquen mitjançant el programa docent lliurat en encetar-se el curs a cada grup (A i B).

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Pel que fa als coneixements i habilitats, el nivell bàsic desitjable per als estudiants que cursin l'assignatura és el proporcionat tant per les matèries de l'àrea de Filosofia cursades durant el Batxillerat (Filosofia I / Filosofia i Ciutadania, i Filosofia II / Història de la Filosofia), com les d'Introducció a la Filosofia, la Història de la Filosofia antiga I i II, la Història de la Filosofia Medieval del Grau de Filosofia i la Història de la Filosofia Moderna (I i II) del Grau de Filosofia.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

Adquirir habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau d'autonomia creixent.

Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.

Adquirir un coneixement bàsic dels problemes, els textos i els mètodes propis que ha desenvolupat la filosofia al llarg de la història, reconeixent-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Apreciar l'autonomia i la independència de judici.

Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.

Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.

Estimar positivament el pensament original i creatiu.

Expressar amb precisió els resultats de l'anàlisi de problemes controvertits i complexos.

Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.

Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.

Manejar amb soltesa i eficàcia les diverses fonts d'informació: bibliogràfiques, electròniques i altres.

Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.

Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

Reconèixer la fal·libilitat humana.

Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.

Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.

Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.

Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.

Ser capaç d'organitzar i planificar els temps de treball.

Ser capaç de millora i perfeccionament professional.

Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.

Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.

Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.

Utilitzar i analitzar amb rigor terminologia filosòfica especialitzada.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. UNITAT 1. FREUD I LA PSICOANÀLISI

La dualitat constitutiva de lacostament freudià a la psique. El camí cap a la Traumdeutung. La libido com a interfície ontològica: projeccions biològiques, antropològiques, culturals. Subjecte contemporani i existència esquinçada: el debat a hores d'ara al voltant de la tensió entre naturalisme i humanisme.

2. UNITAT 2. HUSSERL II

Husserl: la filosofia com a renovació de la cultura. Lepokhé fenomenològica i la doctrina de la intencionalitat. Fenomenologia eidètica i fenomenologia transcendental. Recepció de la fenomenologia en el cercle de Göttingen: Adolf Reinach, Hedwig Conrad-Martius, Edith Stein.

3. UNITAT 3. HEIDEGGER II

Heidegger: la dimensió antropològica de lanàlisi existenciari i la negació de lhumanisme. El "gir" cap al llenguatge. Tècnica i acabament de la metafísica. Pensar lesdeveniment.

4. UNITAT 4. EXISTENCIALISME

Sartre: l'ésser i el no-res entre Husserl i Heidegger. Pensament de la llibertat. Lexistencialisme com a filosofia del subjecte complementària del mètode dialèctic. Simone de Beauvoir: la gestació de la seua ontologia existencial. Situació i llibertat: "El segon sexe".

5. UNITAT 5. LUKÁCS

Lukács: el fetitxisme de la mercaderia i la cosificació del temps de la subjectivitat

6. UNITAT 6. ESCOLA DE FRANKFURT I

Els programes de l'escola de Frankfurt: Adorno i l'Actualitat de la filosofia. Horkheimer: Teoria tradicional i teoria crítica

7. UNITAT 7. ESCOLA DE FRANKFURT II

Apories de la racionalitat i de la subjectivitat: Dialèctica de la Il·lustració. El temps després d'Auschwitz: Dialèctica negativa. Herbert Marcuse i el freudomarxisme

8. UNITAT 8. GADAMER

El problema de la veritat i les constriccions metòdiques: el programa hermenèutic de Gadamer

9. UNITAT 9. ESTRUCTURALISME.

Lestructuralisme antropològic i la seua lectura del nostre temps: C. Levy-Strauss. La concepció de l'home de Bataille.

10. UNITAT 10. POST-STRUCTURALISME. FOUCAULT.

Del llenguatge com a estructura a la "reducció" del subjecte a partir de les estructures. El post estructuralisme com radicalització de l'estructuralisme. Foucault i el coneixement. Foucault i el poder. Foucault i la subjectivitat.

11. UNITAT 11. DERRIDA

La fenomenologia, més enllà de l'estructuralisme. La "diferència" entre Heidegger i Derrida. Escriptura i suplement. Logocentrisme i fonocentrisme. Repetició i difusió del significat. Derrida i Hegel: la diferència de la dialèctica.

12. UNITAT 12. HERÈNCIA DE HEIDEGGER I TORNADA A HEGEL

De la pregunta per l'ésser a l'hermenèutica de Gadamer. Hermenèutica i deconstrucció: dues lectures de Heidegger. L'idealisme reviscolat davant els hereus de Heidegger: iek i el subjecte cancel·lat.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Tutories	5,00
Teoria	30,00
Seminari	15,00
Total hores	50,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	10,00
Estudi i treball autònom	40,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	50,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	100,00

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia del curs inclou classes presencials teòriques, trobades pràctiques i tutories individuals, tot això en diversos formats segons les necessitats i l'oportunitat (format presencial, virtual síncron, virtual asíncron). Els detalls sobre la metodologia que es fa servir cada any acadèmic es comuniquen mitjançant el programa docent lliurat, en encetar el semestre, a cada grup (A i B).

AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura reflecteix la qualificació d'una prova escrita corresponent a la parte de Teoria més la qualificació de la prova(s) oral i/o escrita corresponent a la parte de Pràctiques. La qualificació de la prova de la Teoria suposa el 75% de la nota final (fins a 7,5 punts sobre 10). La qualificació de la parte pràctica representa el 25% de la nota final (fins a 2,5 punts sobre 10). Per a poder sumar els punts obtinguts en aquesta part, els alumnes han d'obtenir almenys un 3 (sobre 7.5) en la prova de Teoria.

El sistema d'avaluació recull les instruccions normatives establertes pel Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València. Ulteriors detalls metodològics sobre el sistema d'avaluació que es faça servir l'any acadèmic corresponent es faciliten, en començar el curs, mitjançant el programa docent lliurat a cada grup (A i B).

La realització fraudulenta de proves d'avaluació i el plagi en treballs d'avaluació seran considerats conforme al Reglament d'avaluació i qualificació de la UV (ACGUV 108/2017) i al Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes (ACGUV 123/2020).

L'ús de tecnologies (inclosa IA), que no siga prèvia i expressament autoritzat pel professorat, per a confeccionar materials d'avaluació, permetrà que aquests no siguen considerats com d'autoria pròpia i seran tractats segons la reglamentació vigent i el Codi de Convivència i Bones Pràctiques de la UV (ACGUV 300/2023, DOGV, núm. 9747/18.12.2023).

BIBLIOGRAFIA

- Adorno, Th. W.: *Negative Dialektik* (1966). Traducción castellana de J. M. Ripalda: *Dialéctica Negativa*, Taurus, Madrid, 1975.
- Ayer, A. J.: ¿Introducción del compilador¿ a *El positivismo lógico*, FCE, México, 1965, pp. 9-34.
- Bair, D.: *Simone de Beauvoir. A Biography*, Vintage Edition, Londres, 1990.
- Beauvoir, S. de: *Le deuxième sexe* (1949). Traducción castellana de Alicia Martorell: *El segundo sexo*, Cátedra / Institut de la Dona de la Universitat de València, Madrid / València, 2013. Traducción catalana de Hermínia Grau de Duran [vol. 1] y Carme Vileginès [vol. 2]: *El segon sexe*, Edicions 62, Barcelona, 1968.
- Bodei, R.: *La filosofía del siglo XX*, Alianza, Madrid, 2001.
- Feuerbach, L.: *Cartas y polémicas filosóficas*, Medellín: Ennegativo ediciones, 2021.
- Foucault, M.: ¿Nietzsche, la Genealogía, la Historia¿, en *Microfísica del poder [Microfisique du pouvoir*, 1979], traducción castellana de J. Varela y F. Álvarez-Uría, La Piqueta, Madrid, 1978, pp. 7-29.
- Freud, S.: *Das Ich und das Es* (1923). Traducción castellana de José Luis Ballesteros y de Torres: *El yo y el ello*, Biblioteca Nueva, Madrid, 1943.
- Freud, S.: *Die Traumdeutung* (1900). Traducción castellana de José Luis Ballesteros y de Torres: *La interpretación de los sueños*, Biblioteca Nueva, Madrid, 1923.
- Gadamer, H.-G.: *Wahrheit und Methode* (1960). Traducción castellana de Ana Agud y Rafael de Agapito: *Verdad y Método*, Sígueme, Salamanca, 1977.
- Gaos, J.: *Filosofía contemporánea*, Universidad Central de Venezuela, Caracas, 1962.
- Gómez, V.: *El pensamiento estético de Th. W. Adorno*, Cátedra, Madrid, 1998.
- Gramsci, A.: *Cuadernos de la cárcel* (3 vol.), Madrid: Akal, 2023.
- Gramsci, A.: *La ciudad futura y otros escritos*, Buenos Aires: Dialektik Editora, 2008.
- Habermas, J.: ¿Tareas de una teoría crítica de la sociedad¿, en *Teoría de la acción comunicativa [Theorie des kommunikativen Handelns*, 1981], vol. II, pp. 527-562.
- Heidegger, M.: *Brief über den Humanismus* (1946). Traducción castellana de Helena Cortés y Arturo Leyte: *Carta sobre el humanismo*, Alianza, Madrid, 2000.
- Heidegger, M.: *Sein und Zeit* (1927). Traducción castellana de José Gaos: *El ser y el tiempo*, FCE, México, 1951; de Jorge Eduardo Rivera: *Ser y tiempo*, Trotta, Madrid, 2003.
- Horkheimer, M.: *Traditionelle und kritische Theorie* (1937). Traducción castellana de J. L. López: *Teoría tradicional y teoría crítica*, Paidós, Barcelona, 2000.
- Horkheimer, M. / Adorno, Th. W.: ¿Odiseo, o mito e ilustración¿, en *Dialéctica de la Ilustración [Dialektik der Aufklärung*, 1947], traducción castellana de J. J. Sánchez, Trotta, Madrid, 1994, pp. 97-128.
- Lefort, C.: *La incertidumbre democrática. Ensayos sobre lo político*, Anthropos, Barcelona, 2004.
- Leyte, A.: *Heidegger*, Alianza, Madrid, 2005.
- Lukács, G.: *Geschichte und Klassenbewusstsein* (1923). Traducción castellana de Manuel Sacristán: *Historia y conciencia de clase*, Grijalbo, Barcelona, 1969.
- Mészáros, I.: *El pensamiento y la obra de G. Lukács*, Fontamara, Barcelona, 1981.
- Navarro Cordón, J. M.: *Perspectivas del pensamiento contemporáneo*, Síntesis, Madrid, 2004.
- Rorty, R.: *Philosophy and the Mirror of Nature* (1979). Traducción castellana de Jesús Fernández Zulaica: *La filosofía y el espejo de la naturaleza*, Cátedra, Madrid, 1983.
- Sartre, J.-P.: *L'existentialisme est un humanisme* (1946). Traducción de V. Praci: *El existencialismo es un humanismo*, Edhasa, Barcelona, 1999.
- Sevilla, S.: ¿La construcción de la identidad personal¿, en *Crítica, historia y política*, Cátedra, Madrid, 2000, pp. 63-78.
- Teruel, P. J.: ¿La tensión oculta en la metapsicología freudiana como índice del debate

contemporáneo entre los paradigmas humanista y naturalista; *Cuadernos salmantinos de filosofía*, 40 (2013), 379-392.

- von Cieszkowski, A.: *Prolegómenos a la historiosofía*, traducción de J. Franco, Salamanca: Ediciones Universidad, 2002.